

MÁ VŮBEC CENU O NĚCO USILOVAT?

Pokoj Vám! Jsem vděčný, že se s Vámi mohu opět osobně setkat. Zdravím i ty, kteří si nás nyní pouští ze záznamu. Omlouvám se, že Bohoslužby nevysíláme naživo. Aktuální uzávěra nám uzamkla v Praze dva naše odborníky na přímý přenos. A tak se alespoň pokoušíme o záznam.

Přátelé, dnes bych se rád s Vámi zastavil u dvou otázek, které jsem slyšel už několikrát, dokonce od svých mladých přátel: ***Má vůbec cenu o něco usilovat? Co mám dělat?***

Mám za to, že nejde pouze o řečnické otázky, nýbrž je to reakce na rok trvající spíše neúspěšný boj s novou nemocí. V těch otázkách slyším **úzkost, zachytávám v nich pocity zmatku, osamělosti a beznaděje. Vypovídají o rozčarování nad dalšími a dalšími omezeními, která se neustále opakují, a přesto nepřinášejí žádný viditelný posun k lepšímu.**

Na otázku, zda má cenu o něco usilovat, se snažili **hledat odpověď lidé v dobách válek, strádání, nedostatku, útisku či nějakého jiného utrpení.** Myslím, že naše **vyrušení z dosavadního běhu života je pozitivní právě pro tyto vážné otázky.** Málokdy si je totiž klademe v době, kdy je nám dobře a nic nám nechybí.

Odkážu vás k jednomu z nejlepších textů, který hledá odpovědi na podobné otázky. Jde o kázání ***Studium v době války*** pronesené v říjnu roku 1939 C.S. Lewisem, a je ve výběru esejů ***Sloni a kapradí.*** Lewis tváří v tvář začínající nové válce říká, že **lidský život je neustále žitý na pokraji propasti** – a to i v době míru. A že nakonec **všechny naše přirozené činnosti budou přijaty, dokonce i ty nejprostší, jsou-li obětovány Bohu.** Naopak všechny i ty nejvznešenější činnosti budou shledány hříšné, pokud Bohu obětovány nebudou. Nebo jinak řečeno – **bud' všechno děláte s Bohem, nebo jdete životem bez něho.**

O tom, jak odpovíme na otázku, ***zda má vůbec něco cenu dělat v době, v níž se nacházíme, nejspíš rozhodne náš postoj vycházející z naší víry, našeho přesvědčení.***

Možná právě v době, kdy to dává nejmenší smysl, je dobré pokračovat v tom, co jsme dělali doposud – v rozdělané práci, ve studiu abecedy, algebry či filosofie, v rozepsané písničce, v opravě auta či stavbě domu, **to vše s vědomím, že tak činíme k Boží slávě.** Tím, že pokračujeme, dáváme najevo, že nejsme fatalisté odevzdání osudu. Naopak vyjadřujeme skutečnost, že **věříme v nějakou budoucnost, na které se můžeme aktivně a smysluplně a k slávě Boží podílet.**

Ostatně podobné otázky jaké si dnes klademe my, si kladl i Izraelský národ už ve starověku – a s tím souvisí přečtený text z proroka Izajáše (kapitola 58). Stejně otázky si pokládala a dále pokládá také Kristova církev, zejména v dobách, kdy byla či je utiskována, pronásledována, znásilňována a ničena.

Základem dnešního slova je text z již čtené 58. kapitoly proroka Izajáše, jde o verše 4-7:

Postíte se jenom pro spory a hádky, abyste mohli svévolně udeřit pěstí. Nepostíte se tak, aby bylo slyšet váš hlas na výšině. Což to je půst, který si přejí? Den, kdy se člověk pokořuje, kdy hlavu sklání jako rákos, žínici obléká a popelem si podestýlá? Dá se toto nazvat postem, dnem, v němž má Hospodin zalíbení?

Zdalipak púst, který já si přeji, není toto: Rozevřít okovy svévole, rozvázat jha, dát ujařmeným volnost, každé jho rozbít? Cožpak nemáš lámat svůj chléb hladovému, přijímat do domu utištěné, ty, kdo jsou bez přístřeší? Vidiš-li nahého, obléknout ho, nebýt netečný k vlastní krvi?

Když si alespoň zčásti pročtete proroka Izajáše, zjistíte, že vnímá nelehké události, které se týkají jeho národa, jako soud, který Bůh dopouští na svůj lid.

Jedním dechem však prorok dodává, že **Bůh zůstává věrný svým zaslíbením a svůj lid v těžké hodině neopouští**. Naopak, jedná s ním jako jeho Zachránce a Vykupitel. Jedná jako ten, kdo chce lid znovu pozvednout.

Bůh ústy proroka však také **poukazuje na věci, které nejsou v lidském životě v pořádku**. Připomíná nám **naše jednání, kterým urážíme nejen lidskou důstojnost těch druhých, nýbrž Boha samotného**. I přesto všechno je Izajáš prorokem, který přes všechna lidská selhání a temné stránky utrpení **vyhlíží budoucnost s nadějí a radostným očekáváním**.

O těch, kteří projdou zkouškami, mnozí proroci, stejně jako Izajáš, mluví jako o „pozůstatku“. Měli by to **být ti, kteří jednali vůči Bohu tak nejvěrněji, a vůči lidem tak nejlépe, jak v danou chvíli mohli a uměli**. Jsou to ti, kteří se drželi Božích vodítek pro plnohodnotný a spravedlivý život.

Máte i vy kolem sebe ty, kteří i v době krize, v době utrpení a pronásledování zůstávají věrni Bohu, věrni svému poslání, věrni druhým lidem a nad to jsou pro vás oporou a pomocí? (Sám jsem za takové průvodce mého života velice vděčný.)

Zároveň jen nemnozí z těchto věrných a statečných přiznávají, že jsou jen „ubozí a hříšní“ lidé (jako před několika dny zesnulý bratr farář František Lízna).

Mám za to, že právě **na nedostatečnou sebereflexi svých souvěrců naráží** ve svých slovech Izajáš. V tom, co jsme četli, vnímáme vážné Boží napomenutí: **Ačkoli jste v mnohém obstáli, přeci jen zůstáváte na povrchu**. Děláte věci jen pro vnější efekt. **Nejdete na hloubku**. Jde vám o zásluhy. Chcete se předvést, ukázat. Předvádíte skličenosť a postíte se, ale vaše nitro se nijak nemění. **Přes to, co přede mnou předvádíte, se stále hádáte, jste vůči druhým tvrdí a hledáte záminky ke sporům a pomstě**.

Izraelci návod pro dobu krize měli – bylo jím nejenom Desatero, ale i další praktické rady a nařízení, třeba jak účinně vyjádřit svou lítost, odčinit své selhání a poklesky, jak urovnat spory a jak jednat se svými bližními i cizinci. **Jenže problémem je, že často zůstali pouze u vnější formy**. Striktně dodržovali to, co jim bylo předepsáno, či co bylo považováno za dobré. **Jenom jedno jim chybělo: neměli u toho své srdce**.

Jak je to s námi – ať už ve vztahu k Bohu, k druhým, ke svým rozhodnutím či závazkům. **Máme u toho všeho své srdce?** Nebo věci děláme tak nějak ze setrvačnosti? **Myslím, že to roční vykelejení nám dává výjimečnou příležitost věci a postoje ve svém životě nahlédnout takové, jaké doopravdy jsou**. (Sám přiznávám, že někdy s hrůzou zjišťuji, co je u mě všechno v nepořádku a zanedbáno.)

Je obdivuhodné, že **Bůh má tu trpělivost znovu vysvětlovat o co mu v našem životě jde.** Půst, kterým vyjadřujeme především své sklonění se, pokoření před Stvořitelem, má být také příležitostí k nápravě věcí a službě druhým – **možná právě službou nejvíc vyjádříme skutečnou pokoru.**

Rozevřít okovy svévole, rozvázat jha, dát ujařmeným volnost, každé jho rozbít? Cožpak nemáš lámat svůj chléb hladovému, přijímat do domu utištěné, ty, kdo jsou bez přístřeší? Vidiš-li nahého, obléknout ho, nebýt netečný k vlastní krvi?

Když si ta slova znovu pročítám, otevírá se přede mnou zcela jiný text, který nás odkazuje k Ježíši:

Necht' je mezi vámi takové smýšlení, jako v Kristu Ježíši: Způsobem bytí byl roven Bohu, a přece na své rovnosti nelpěl, nýbrž sám sebe zmařil, vzal na sebe způsob služebníka, stal se jedním z lidí. A v podobě člověka se ponížil, v poslušnosti podstoupil i smrt, a to smrt na kříži. (Filipským 2:5-8)

Nebyl to nakonec Ježíš, kdo šel **cestou největšího odříkání – tedy půstu – nelpěl na své rovnosti s Bohem a nebeské slávě. Dobrovolně se stává služebníkem,** který jde cestou sebezmaření, sebeobětování a tím nás zbavuje okovů svévole, snímá z nás jha našich selhání i utrpení, dává nám volnost, prostřednictvím svého slova nás sytí, a prostřednictvím společenství Božího lidu nás přijímá a zaopatřuje? Jsem si jist, že to je smýšlení, k němuž máme celým svým životem směřovat.

Ještě bych asi měl odpovědět na otázku, která byla v úvodu pouze naznačena a nyní tedy zazní naplno:

Je to, co se nyní ve světě děje Božím soudem, nebo není?

Odpovím vám nejprve prostřednictvím dvou jiných otázek:

Kdyby to, co se nyní ve světě děje, bylo Božím soudem, co by to změnilo na vašem způsobu jednání?

(A k této první otázce jen krátká poznámka: Pokud by to na našem jednání něco změnilo, tak proč už tak nejednáme nyní?)

Nejsou nynější události pouze důsledkem našich myšlenek, rozhodnutí a činů?

Osobně se domnívám, že právě proto, že nám dal Bůh možnost svobodné volby, pak nynější situaci rozumím tak, že na nás pouze nechal dopadnout důsledky toho, jací jsme a jak jednáme. A je úplně jedno, zda covid a všechno, co s ním souvisí a na něj navazuje, je výsledkem pouze špatné hygieny, lidské nenažranosti, nebo nepovedeného či úmyslně škodlivého laboratorního pokusu.

Mám za to, že není potřeba se o tom nijak zvlášť hádat. Pravdu zná ten, kdo stál na začátku této krize. A věřím, že pravda bude nakonec jednoho dne zcela odhalena. ***Mnohem podstatnější však je, co s tím teď uděláme my?***

V době, kdy máme mnoho informací – tedy zpráv, které nás nějak formují a manipulují, a mnohé jsou pravdivé, další naopak lživé, ale přitom nám v řadě konkrétních věcí chybí poznání, či skutečně pravdivá fakta – je možná nejlepší držet se toho, co jsme někdy dobře a jindy nedokonale dělali doposud.

Pořád můžeme „zachraňovat druhé před svévolí, osvobozovat spoutané, sytit hladové, oblékat nahé, přijímat utištěné, pamatovat na vdovy a sirotky“.

Rok celosvětové zdravotní krize, jejíž další dopady v oblasti ekonomické i společenské může dnes **kdokoli dostatečně výrazný, silný a přesvědčivý zneužít ke svým nečistým cílům**. Tato krize je jen prvním dějstvím. Další události jsou před námi – začíná citelně propadat ekonomika, rozevírají se nůžky mezi chudými a bohatými a dají se očekávat sociální nepokoje, a v různých zemích možná i další razantní opatření.

Možná se ptáte, proč se k tomuto tématu stále vracím. Je to jednoduché, je to nová realita našeho života a my se s ní musíme naučit žít.

Od kázání, proslovu či úvahy se očekává nějaké východisko, něco praktického pro život. Dobrá, nabídnou dnes dvě, která se dají zapamatovat.

Pokud něco děláš, měj u toho své srdce! Dělej to naplno a raduj se z toho, že to stále ještě dělat můžeš. **Zapoj se do věcí s odvahou a s odhodláním oslavit Boha!**

To druhé je výzva: **připravuj se na to, abys v tom, co je před námi, obstál co nejlépe**. Aby naše opravdové nasazení pro druhé – všechny ty slabé, bezradné, zmatené, zkrachovalé, opuštěné, odstrčené, zoufalé, stigmatizované, demonizované, svázané, nemocné – bylo zároveň pozváním k naději, víře a lásce, a také k odvaze žít život v pravdě. **Aby naše pomoc zavoněla skutečnou vůní nebeského domova. Druhé nezasáhne ničím víc, než vlastní opravdovostí.**

Vybízím vás, bratří, pro Boží milosrdenství, abyste sami sebe přinášeli jako živou, svatou, Bohu milou oběť; to ať je vaše pravá bohoslužba. (Římanům 12:1)

Petr Plaňanský (KS Nymburk 7. 3. 2021)